

ПРОГРАМА „СТЪПКА ПО СТЬПКА“ – ОБРАЗОВАНИЕ НА XXI ВЕК

Рагка Пенева, Десислава Дянкова

В основата на Програма “Стъпка по стъпка” е залегнала твърдата убеденост в принципите на демокрацията. Програмата насърчава децата да станат активни граждани и да оценяват високо ценностите, присъщи на демократичния начин на живот, защитава основните ценности на взаимно уважение, отговорността между възрастни и деца, честността и усърдието.

Програма “Стъпка по стъпка” е сливане на най-доброто от европейската и американската образователна философия. Тя е образователен модел, който кара всяко дете ясно да осъзнае взаимозависимостта на всички и всичко в живота.

Програмата излага децата на четири мощни концепции, които са основни за създаване на методологията: общуване, заинтересованост, общество и обвързаност на нещата (правене на връзки).

Общуването е ключово понятие за преподаване на знания и умения, което включва четене, писане, говорене, слушане, правопис, визуални изкуства и математика. Способността да се общува ясно и разбрано е ключ към успешното включване

в демократичното общество. Използвайки индивидуален подход, ние насърчаваме децата да общуват чрез реч, с най-различни писмени форми, в математиката и други художествени средства.

Заинтересоваността е първата ценност, върху която се гради академичната работа. Децата се научават да се чувстват заинтересовани от света и себе си, когато виждат своите родители, учители и други възрастни да се ангажират в техния учебен опит. Програмата поддържа усъвършенстването на умения, нужни за да могат децата, когато пораснат да се грижат добре за всичко, което ги заобикаля.

Изграждането на общност изисква време и внимание. Всяка класна стая в Програма “Стъпка по стъпка” е едно потенциално общество от учащи се, в което демонстрирането на вежливост и загриженост един за друг е от особено голямо значение и стойност. Използването на езика и другите начини на общуване е средство, чрез което членовете на общността участват, разглеждат въпроси, решават проблеми и изучават нови идеи. Ние даваме достатъчно време децата да

изразят какво чувстват, да се опознаят и да оценят по достойнство своите силни страни и таланти в много области, всяко дете се чувства ценено и като отделна личност.

Обвързаността е термин, който описва способността да се свързва нова информация с минал опит, като по този начин се изграждат знания. Децата по природа изграждат активно знания през цялото време. Програма “Стъпка по стъпка” дава възможности за открития, изследване и практика. Помага им да разпознават връзките, които съществуват в културите, традициите и езика.

Чрез тези специфични концепции, програмата се стреми към постигане на четири главни цели:

1. Да се изградят личности, които учат цял живот.

2. Да се създаде среда на базата на взаимно уважение и демократични принципи.

3. Да се осигури приемственост и практика, свързани с нивото на развитието.

4. Да се даде възможност на всички деца да придобият академични, артистични, етични и практически умения, за да могат успешно да участват в демократичното общество.

Главните цели на програмата “Стъпка по стъпка” се осъществяват чрез следните компоненти:

1. Демократична класна стая с център детето

2. Утринни (обедни) срещи

3. Работа по центрове

4. Тематично обучение

5. Автентично оценяване

6. Работа с родителите

Задавали ли сте си въпроса:

Какво общо имат повечето от класните стаи в света? Според изследванията на Джон Гудлад¹ (1984) в тях преобладава говорът на учителя. Тези изследвания потвърждават, че най-обикновената и традиционна схема за разпространяване на информация е от учителя към ученика. Най-често ученикът има за задача да повтори – възпроизведе получената от учителя информация. Ако приложим дадената схема в класната стая, в повечето случаи ще установим, че диалог протича само между учител и ученик и обратно, и рядко от ученик към ученик и между учениците.

В класните стаи по целия свят, където говора на учителя доминира неговото бюро е разположено на едно и също място в предната част на стаята. Учениците сядат в редове и гледат към учителя. Стените са относително празни, така че да не отвлечат вниманието от учителя. Програма “Стъпка по стъпка” се придържа към индивидуален подход в обучението, който уважава силите и способностите на всяко дете да изгради свой собствен начин на учене. Детето се поставя в центъра на ученето. Ние каним учениците да преживеят богатството

на света, даваме им възможност да задават собствени въпроси и да търсят техните отговори. Чрез тази програма ние представяме нова картина на класната стая, отговаряща на възможностите и потенциалът на всяко дете. Това са класни стаи, където изграждането на знания се цени и подпомага. Те са подходяща среда за изследване, проучване, съвместно решаване на проблеми и сериозен диалог. В тях се създава уютна и приятелска атмосфера между учители и ученици.

Как могат училищата и учителите да приемат детето като център и да го подготвят за живота му като възрастен? Необходимо е да приемем становището на Джон Дюи, според когото “образованието е процес на живеене”.

Когато обстановката в класната стая, в която учениците прекарват по-голямата част от деня е организирана така, че се насърчава взаимодействието ученик – ученик, сътрудничеството се цени, задачите и материалите са интегрирани и учениците са свободни да следват собствените си идеи и възгледи, по често желаят да поемат рискове и да подхождат с желание към своята работа, както и да приемат предизвикателствата на своите разбирания.

Утринната (обедна) среща е подход за обучение, който помага да се интегрират академичният и социалният учебен план по начин,

който помага на учителите и учениците да са по-отзивчиви един към друг. Тя има специфична структура и започва, когато всички деца пристигнат в училище. Децата сядат около килимче на столчета или възглавнички, донесени от къщи.

Чрез утринната (обедна) среща ние целим:

1. Да създадем общност
2. Да насърчим споделяне, слушане, включване и участие
3. Да учим, чрез ежедневни ритуали и схеми на поведение, на умения, необходими за един отзивчив член на класната стая и училището
4. Да създадем буден, отговорен и приветлив тон за деня
5. Да покажем, че приносът на всяко дете е важен

В програма “Стъпка по стъпка” подпомагаме мисленето на децата по отношение на тяхното учене, като организираме центрове за учене. Чрез работата по центрове предоставяме много различни начини децата да си изяснят понятията чрез собствени дейности и да задълбочат знанията си.

Интегрирането на учебната програма се извършва успешно чрез тематичния подход. Един тематичен подход:

- Осигурява дългосрочен план за обучение.
- Дава на група деца нещо, което ги интересува.
- Помага за развитието на общност.

– Включва всички предметни области.

– Придава свързаност на учебната програма

Учебната програма се планира около теми, които са избрани от учителя или от децата на база общи интереси.

Децата, с които работим избира темите: “Пчели” и “Космос”. Включихме учениците в брейн-сторминг за предполагагане на думи, свързани с темата. Информирахме семействата за темата и ги поканихме да участват и помагат. Проведохме мини уроци, които завършиха с изработване на книжки и кулажи. Всяко дете си избра подтема, по която да работи. Работата приключва с научно съобщение или изработване на книжка.

Автентичното оценяване за разлика от оценяването при поискване, е форма на оценяване, която продължава непрекъснато в контекста на една съдържателна учебна среда, която отговаря на нивото на развитието на детето. То отразява фактически и стойностен учебен опит, който документираме чрез наблюдение, описателни записки, дневници, действителни образци от работата на децата, срещи-разговори, папки, задания за изпълнение и други методи.

Програма “Стъпка по стъпка” разглежда оценяването като индивидуално усъвършенстване. Изпол-

зва формата с отворените въпроси (с повече от един верен отговор). Приема, че интелигентността включва изкуствата и се измерва при решаване на проблеми в реалния живот.

Главната цел на автентичното оценяване е да се проследи напредъкът на децата и точно да се измери къде се намират обучаемите в тяхното учене, така че уроците в учебната програма да отговарят на нуждите на отделните ученици и да направят така, че всяко дете да постигне успех. Крайната цел на оценяването е да се даде възможност на учениците да се оценяват сами, да станат самостоятелни и независими.

Според Мария Монтесори² “успех имат учителите, които са довели своя клас до етап, когато могат да кажат “Дали присъствам или не, работата продължава. Групата е постигнала самостоятелност”.

Програма “Стъпка по стъпка” признава, проявява уважение и подкрепя значимостта на ролята на родителя като първи учител и експерт по отношение на собственото си дете. Програмата за началното училище гледа на родителите като партньори и помощници на учителите в процеса на образование и възпитание на децата. Вярва в обединената отговорност на родителите и училището при спомагането за успеха на всяко дете във всички области на развитие.

Като учители върху нас лежи отговорността да осигурим за всички деца интелектуално стимулираща и подпомагаща в емоционално отношение околна среда. Ние – учителите, които работим по Програма “Стъпка по стъпка” правим това по много начини през деня,

като вярваме, че с това отговаряме на нуждите на децата и подпомагаме тяхното развитие.

На скептично настроените към тази програма припомняме староеврейската поговорка “Не ограничавайте децата си до собствения начин на учене, защото те са родени в друго време”³.

ЛИТЕРАТУРА

1. Фондация “Програма “Стъпка по стъпка” “Организация на учебната среда в началното училище I–IV клас” – част II, София.
2. Фондация “Програма “Стъпка по стъпка” “Организация на учебната среда в началното училище I–IV клас” – част II, София.
3. Фондация “Програма “Стъпка по стъпка” “Организация на учебната среда в началното училище I–IV клас” – част II, София.

THE PROGRAMME “STEP BY STEP” – EDUCATION OF XXI CANTURY

RADKA PENEVA, DESISLAVA DYANKOVA

Summary

1. Programme “Step by step” – Summary the best of European and American Educational philosophy.
2. Conceptions about the Programme “Step by step”.
3. Purposes of the Programme “Step by step”.
4. Components of the Programme “Step by step”.